

Μεθοδολογία

Οι διδακτικές στρατηγικές που προτείνονται και περιγράφονται σύντομα παρακάτω συνάδουν με τη φύση και τους στόχους της ΠΕ/ΕΑΑ και στηρίζονται στην ενεργητική αλληλεπιδραστική μάθηση, τη διερεύνηση και την ομαδική εργασία. Ενισχύουν την καινοτόμο εκπαιδευτική προσέγγιση την οποία επιχειρεί να προωθήσει το αναλυτικό πρόγραμμα για την ΠΕ/ΕΑΑ και μπορούν να εφαρμοστούν συνδυαστικά ανάλογα με το θέμα/ζήτημα.

- **Επίλυση προβλήματος** :εφαρμόζεται προκειμένου να αντιμετωπιστεί μια προβληματική κατάσταση που απαιτεί λύση ή να απαντηθούν επιμέρους ερωτήματα που συνδέονται με αυτήν. Οι εκπαιδευόμενοι, προσπαθώντας να επιλύσουν πραγματικά προβλήματα, δουλεύουν ομαδικά, αναπτύσσουν ερευνητικό πνεύμα και αποκτούν ικανότητες που τους βοηθούν να αντιληφθούν τις πολύπλοκες σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών παραγόντων που εμπλέκονται σε κάθε πρόβλημα, να προσδιορίσουν τις αιτίες δημιουργίας των προβλημάτων, να διερευνήσουν τις πιθανές τους λύσεις και να αναπτύξουν δράση για την επίλυσή τους.
- **Project**: Σχεδιασμός και ολοκλήρωση ενός συγκεκριμένου έργου (π.χ. κατασκευή ηλιακού ποδηλάτου, εξοικονόμηση ενέργειας στο σχολείο, σχεδιασμός και έκδοση φυλλαδίου). Πρόκειται για μια ευέλικτη διεργασία μάθησης που υλοποιείται στο σχολείο και σε άλλα μαθησιακά περιβάλλοντα. Η εφαρμογή του project προϋποθέτει την εργασία των εκπαιδευομένων σε ομάδες και την ενεργό συμμετοχή όλων των εκπαιδευομένων στην πορεία του σχεδιασμού και της υλοποίησης του έργου.
- **Συζήτηση**: Οι εκπαιδευόμενοι αναπτύσσουν ικανότητες συνεργασίας, επικοινωνίας, διατύπωσης λογικών επιχειρημάτων, οργάνωσης και λεκτικής έκφρασης των σκέψεών τους. Η συζήτηση μπορεί να γίνει σε ομάδες (οι μαθητές συγκροτούνται σε ομάδες και συζητούν στο εσωτερικό της ομάδας) και μετά στην τάξη (παρουσίαση της εργασίας των ομάδων – σύνθεση) ή να πάρει τη μορφή δομημένης συζήτησης ή ερειστικού διαλόγου ή διαλογικής αντιπαράθεσης (debate).
- **Μελέτη περίπτωσης**: Μελέτη συγκεκριμένων ζητημάτων, με αφορμή σύντομα κείμενα, που αφορούν σε πραγματικές ή υποθετικές προβληματικές καταστάσεις. Τα κείμενα αυτά αποτελούν το σημείο εκκίνησης για συζητήσεις με σκοπό την διερεύνηση, την ανάλυση και την αξιολόγηση μιας προβληματικής κατάστασης.
- **Μελέτη στο πεδίο**: Δραστηριότητες μαθητών που πραγματοποιούνται έξω από την αίθουσα διδασκαλίας, σε υπαίθριους ή άλλους χώρους, με στόχο την παρατήρηση, καταγραφή και συλλογή δεδομένων μέσω όλων των αισθήσεων. Περιλαμβάνει προετοιμασία και οργάνωση (στόχοι, δραστηριότητες της εργασίας), εργασία στο

πεδίο και τέλος εργασία στην τάξη για την επεξεργασία και την αξιοποίηση των στοιχείων που έχουν συλλεχθεί και την τελική σύνθεση.

- Χαρτογράφηση εννοιών: Ο εκπαιδευόμενος δομεί με σταδιακά βήματα ένα ολοκληρωμένο σχήμα, στο οποίο απεικονίζονται οι κύριες έννοιες που εμπλέκονται σε ένα θέμα και οι μεταξύ τους. Με τον τρόπο αυτό διασαφηνίζονται και κατανοούνται ιδιαίτερα σύνθετα και πολύπλοκα δεδομένα όπως τα περιβαλλοντικά ζητήματα.
- Καταιγισμός ιδεών: Αυθόρμητη και ελεύθερη έκφραση των ιδεών των εκπαιδευομένων κατά την εξέταση ενός πολυδιάστατου θέματος, ενός ζητήματος ή μιας κεντρικής έννοιας, ώστε να αποκαλυφθούν τυχόν κρυμμένες διαστάσεις και να διασταυρωθούν οι πρότερες ιδέες και οι απόψεις των μαθητών.
- Επισκόπηση: Μορφή έρευνας κατά την οποία οι εκπαιδευόμενοι, χρησιμοποιώντας ερωτηματολόγια, προσωπικές συνεντεύξεις και φύλλα καταγραφής, συγκεντρώνουν πρωτογενείς πληροφορίες.
- Βιβλιογραφική έρευνα: Συλλογή έτοιμων πληροφοριών από δευτερογενείς πηγές, όπως βιβλία, ημερήσιο και περιοδικό τύπο, χάρτες, φωτογραφίες κ.ά. Μελέτη, οργάνωση, επεξεργασία και κριτική αποτίμηση πληροφοριών προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι να προβούν σε ερμηνείες και να εξάγουν συμπεράσματα.
- Παιχνίδι ρόλων: Υπόδοση ρόλων συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων σε συνθήκες που προσομοιάζουν μια προβληματική κατάσταση. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι κατανοούν καλύτερα το ίδιο το πρόβλημα, διασαφηνίζουν τις θέσεις, τα συμφέροντα, τις απόψεις και κυρίως τις αξίες των εμπλεκόμενων ομάδων και αναπτύσσουν ικανότητες επίλυσης προβλήματος.
- Δίλημμα: Αντιμετώπιση μιας προβληματικής κατάστασης, συγκεκριμένης, πραγματικής ή υποθετικής, που έχει όμως πάντοτε μια ηθική διάσταση. Κατά την αντιμετώπιση του διλήμματος δημιουργούνται πολώσεις και συγκρούσεις με αποτέλεσμα οι εκπαιδευόμενοι να διασαφηνίζουν τις αξίες τους και να εδραιώνουν τις πεποιθήσεις τους.
- Μοντελοποίηση: Μέθοδος αναπαράστασης ενός φαινομένου ή μιας λειτουργίας που συμβαίνει στο φυσικό κόσμο. Αποτελεί εξωτερικές αναπαραστάσεις και κατασκευές που στοχεύουν στην πρόβλεψη για τη συμπεριφορά διαφόρων συστημάτων, στην αναγνώριση των στοιχείων ενός περιβαλλοντικού φαινομένου, των σχέσεων που προκύπτουν μεταξύ τους και στον τρόπο λειτουργίας τους, ώστε οι μαθητές/τριες να φτάσουν στην καλύτερη κατανόηση των περιβαλλοντικών εννοιών.
- Διαλογική αντιπαράθεση: Ανταλλαγή επιχειρημάτων μεταξύ συμμετεχόντων στη συζήτηση με στόχο την ανάπτυξη κριτικών και αναλυτικών δεξιοτήτων. Η διαλογική αντιπαράθεση μπορεί να προωθήσει τη δημιουργικότητα σε τέτοιο βαθμό ώστε να διδάξουν στους μαθητές πώς να προσεγγίσουν κάποια ζητήματα, να θέτουν σωστές

ερωτήσεις, να επιλέγουν και να εφαρμόζουν τη σωστή αρχή ή θεωρία για το εξεταζόμενο θέμα. Μέσα από τη διαλογική αντιπαράθεση προωθείται η σαφής και αποτελεσματική έκφραση απόψεων, αναπτύσσονται σχέσεις αλληλοβοήθειας, ανταλλάσσονται απόψεις, ενισχύεται η εμπιστοσύνη του ατόμου προς τον εαυτό του και αναπτύσσεται η ικανότητά του να μιλά στο κοινό.

- Προσομοιώσεις σε ηλεκτρονικό υπολογιστή: Δίνουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να φτάσουν στη μάθηση με τρόπο ενδιαφέρον και δημιουργικό. Ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή τους μέσα από το διαλογικό τους χαρακτήρα, αφού τους δίνεται η δυνατότητα να προσομοιάσουν τον εαυτό τους με τους χαρακτήρες του διαδραστικού παιχνιδιού. Συμβάλλουν αποφασιστικά στη γνώση μέσα από τις σύνθετες διαδικασίες διάδρασης μεταξύ «παίκτη» και ηλεκτρονικού παιχνιδιού. Η εκπαιδευτική τους αξία έγκειται στο γεγονός ότι ο «παίκτης», το ηλεκτρονικό παιχνίδι, ο εκπαιδευτικός και το μαθησιακό πλαίσιο αποτελούν ισάξια στοιχεία τα οποία αλληλεπιδρούν αποτελεσματικά για την κατάκτηση της γνώσης
- Ιστοεξερεύνηση: Είναι σενάρια κατευθυνόμενης διερεύνησης και επικεντρώνονται στην αναζήτηση/διερεύνηση πληροφοριών από συγκεκριμένες ιστοσελίδες. Οι εκπαιδευόμενοι εργάζονται συνεργατικά και ασκούνται σε τεχνικές εύρεσης πληροφοριών από τον παγκόσμιο ιστοχώρο. Εμπλέκονται σε δραστηριότητες αξιοποίησης κι επεξεργασίας αυτών των πληροφοριών για τη μελέτη ενός ζητήματος, την εξαγωγή συμπερασμάτων ή την ανάπτυξη προτεινόμενων λύσεων σε κάποιο πρόβλημα.
- Ανάλυση και διασαφήνιση αξιών: Επιδιώκεται να αποκαλυφθούν οι αξίες που στηρίζουν αντικρουόμενες θέσεις διαφορετικών κοινωνικών ομάδων που εμπλέκονται σε ένα πρόβλημα. Στην προσπάθειά του ο εκπαιδευόμενος να αναλύσει και να αξιολογήσει αυτές τις αξίες, διασαφηνίζει τελικά και τις δικές του προσωπικές αξίες.
- Έρευνα δράσης και λήψη απόφασης: Οι εκπαιδευόμενοι σχεδιάζουν σταδιακά μια δράση λαμβάνοντας υπόψη όλους τους εμπλεκόμενους παράγοντες. Οδηγούνται σε συνειδητή λήψη απόφασης και αναπτύσσουν αίσθημα ευθύνης για τις επιλογές τους.
Επεξεργάζονται ερωτήματα του τύπου: Είναι απαραίτητη η δράση στο συγκεκριμένο ζήτημα και γιατί. Ποιες είναι οι εναλλακτικές δράσεις. Γιατί επιλέγω κάποια συγκεκριμένη. Τι επιπτώσεις θα έχει σε μένα και την κοινωνία. Έχω τις δυνατότητες να τη φέρω σε πέρας με επιτυχία. Πως θα την οργανώσω κλπ.
- Περιβαλλοντικός έλεγχος: Η στρατηγική αυτή είναι ουσιαστικά μια έρευνα δράσης προσανατολισμένη όμως στον έλεγχο της περιβαλλοντικής διαχείρισης ενός συγκροτήματος (π.χ. ενός σχολείου ή μιας επιχείρισης). Κατά την εφαρμογή της ο μαθητής σχεδιάζει σταδιακά τον έλεγχο, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους

εμπλεκόμενους παράγοντες (οικονομικούς, τεχνολογικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς). Στη συνέχεια υλοποιεί τον έλεγχο, αξιολογεί και σχεδιάζει βελτιωτικές παρεμβάσεις. Στον περιβαλλοντικό έλεγχο μπορούν να εμπλακούν εξωτερικοί σύμβουλοι και ειδικοί, προκειμένου να προσφέρουν γνώση και πείρα. σε περιβαλλοντικού περιεχομένου παιχνίδια. Σε κλίμα άμιλλας διασκεδάζουν ενώ ταυτόχρονα μαθαίνουν.